

FUNGUS

POPULAIR ORGAAN VOOR DE LEDEN VAN DE
NEDERLANDSCHE MYCOLOGISCHE VEREENIGING

Onder hooge bescherming van H. M. de Koningin-Moeder

- **Algemeene Ledenvergadering op Zaterdag 8 Juli 1933 te 11 uur en 13½ uur te Utrecht. Zie agenda blz. 78. Leden, ziet de belangrijke agenda en weest tegenwoordig.**

PROPAGANDA NUMMER

Het 25-jarig jubileum der vereeniging! Men vindt bij deze gelegenheid in Fungus een artikel van den voorzitter, hetwelk het afgelopen tijdvak behandelt. Tevens een artikel van den heer Swanenburg-de Veye over paddenstoelen-zoeken, waarin beschreven wordt, hoe men met de studie der paddenstoelen, die door 't werk der vereeniging zooveel meer beoefend wordt, zoodat we nu in 't najaar tal van paddenstoelentoonstellingen beleven, beginnen moet.

We stellen dit nummer van Fungus voor de leden dubbel verkrijgbaar, hopende dat zij met het extra-exemplaar nieuwe belangstelling voor de vereeniging zullen weten te wekken en nieuwe leden zullen doen toevloeien. Ziet om U heen, en waardeert de paddenstoelen. Zij zullen 't natuurgenoet doen toenemen en uw woonplaats voor U interessanter maken. Gaat U er toe over om een boekje als „Cool en Van der Lek: Het paddenstoelenboekje" te koopen, of het boekje van den heer Swanenburg de Veye, dat in het najaar zal verschijnen, dan zult U langzamerhand in de wonderlijke wereld der zwammen thuis raken. Zij vormt een der interessantste gebieden van de natuur, uiterst veelzijdig, wat de verschijnselen betreft.

Met nieuwe belangstelling de volgende 25 jaar tegemoet!

A. F. M. REYNDERS.

DE NEDERLANDSCHE MYCOLOGISCHE VEREENIGING BIJ HAAR VIJF EN TWINTIG JARIG BESTAAN

De redactie vermocht mij, nu de Vereeniging dit jaar vijf en twintig jaar bestaat, een artikel over haar werkzaamheid gedurende dit tijdvak. Gaarne voldoe ik aan dit verzoek; en ik zal mij, omdat in de Mededeelingen van dit jaar de data en gesta der Vereeniging uitvoeriger zullen worden behandeld, hier beperken tot de beantwoording van de vraag: of de oprichting van een Mycologische Vereeniging in ons land gerechtvaardigd is geweest en in hoeverre de verwachtingen, die men bij die oprichting daarvan koesterde, zijn vervuld? Het zal daarbij noodig zijn de toestand der mycologie in Nederland, bij de oprichting der Vereeniging in 1908, te vergelijken met de tegenwoordige.

Nadat in 1904 zijn *Catalogue raisonné des champignons des Pays-Bas*, als verhandeling der Koninklijke Akademie van Wetenschappen, was verschenen, overleed C. A. J. A. Oudemans in 1906. Met zijn dood was een einde gekomen aan een leven, dat grootendeels gewijd was geweest aan de studie der zwammen. Door zijn arbeid was onze kennis der Nederlandsche fungi flora zeer uitgebreid en was het resultaat daarvan vastgelegd in vele publicaties, waaruit de in 1892-1897 verschenen: *Revision des champignons des Pays-Bas* werd samengesteld, die met zijn *Catalogue* de grondslag is geworden van onze kennis der Nederlandsche zwammen. Terwijl in 1858 Dr. v. d. Bosch aangeeft, dat voor Nederland bekend waren 278 Agaricineae (tegen 348 voor Engeland, 773 voor Duitschland, en 1177 voor Scandinavië) kon Oudemans in 1904 als voor Nederland bekend opgeven een totaal van 4321 zwammen, waaronder 1073 Hymenomyceten en Gasteromyceten. Het in 1901 verschenen determineerboek van Nederlands hoogere zwammen van Caroline. E. Destrée bevatte daarvan reeds 954 soorten.

De vooruitgang was dus zeer belangrijk en deze was voor een groot gedeelte te danken geweest aan den arbeid van Oudemans.

Het was niet duidelijk hoe daaraan kon worden aangeknoopt. De officieele botanische wetenschap in Nederland bemoeide zich slechts terloops met de zwammen, de belangstelling van de amateurs in de natuurstudie betrof niet allereerst dit gedeelte der flora, ofschoon vooral Heimans ook daaraan nu en dan zijn aandacht wijdde — een persoon, welke aan dit onderdeel der botanie zijn volle belangstelling gaf bestond niet meer, en het had er alle schijn van dat de studie der Mycologie voorloopig zou blijven rusten. De in die jaren, zich meer en meer tot een wetenschap ontwikkelende phytopathologie veroorzaakte wel, dat de belangstelling van Dr. Ritzema Bos, als directeur van het Phytopathologisch

Instituut te Wageningen en van Dr. Joh. Westerdijk, als directrice van het Phytopathologisch Instituut Willie Commelin Scholten te Amsterdam, en hun medewerkers, reeds op praktische gronden, blijvend moest worden gericht op de mycologie, en in hun mededeelingen vindt men dan ook voor de studie der zwammen niet onbelangrijke gegevens — maar met de beoefening der mycologie om haar zelfs wille, was het toch vooreerst gedaan. Daarin is een verandering gekomen door de oprichting van de Nederlandsche Mycologische Vereeniging en het is de blijvende verdienste van Joh. Ruys, daaraan den stoot te hebben gegeven. De gedachten, welke Ruys daarbij leidden waren, naast zijn liefde voor de natuur, zijn wensch de aandacht te vestigen op de zwammen als voedsel en lekkernij en zijn angst voor de daarbij gevreesde groote gevaren, waartegen hij, door het verbreiden van kennis in de oprichting eener Mycologische Vereeniging een voorbehoedmiddel wenschte te geven.

Bij Dr. Greshoff, Dr. Calkoen, Agatha Zym en E. Heimans vond hij bereidwillig gehoor voor zijn plannen en een oproep in de Haarlemmer Courant, gevolgd door een op ruime schaal verspreide circulaire hadden ten gevolge dat op 17 Oct. 1908 te Haarlem de Nederlandsche Mycologische Vereeniging werd opgericht, op een vergadering, die door ongeveer 60 belangstellenden werd bijgewoond. De samenstelling van het bestuur was voor de eerste maal: Joh. Ruys, voorzitter; Dr. Joh., Westerdijk, secretaresse, Prof. Dr. E. Verschaffelt; Dr. M. Greshoff en E. Heimans. Reeds op deze eerste oprichtingsvergadering was door de zorgen van Mej. A. Zym een collectie verse zwammen aanwezig. In de samenstelling van dit bestuur was de richting en het karakter der nieuwe Vereeniging uitgedrukt. Wij vinden daarin de exponent van het wetenschappelijke en van het populaire; bij het eerste van het botanische, phytopathologische en chemische.

De weldra ontworpen statuten houden daarmede dan ook ter dege rekening en hebben het karakter der Vereeniging bepaald. Ik zal daaruit hier mededeelen, dat de Vereeniging is opgericht met het doel: te bevorderen de kennis, de waardeering en het gebruik van hoogere en lagere zwammen en dat dit doel zal worden bereikt door: het houden van vergaderingen, het onderzoek der Nederlandsche flora, het determineeren van zwammen vanwege de Vereeniging, de samenwerking met andere vereenigingen en mycologen, het maken eener verzameling en het in het leven roepen van een bibliotheek, de uitgifte van geschriften en plaatwerken, het houden van tentoonstellingen, voordrachten en excursies, de verbreiding van kennis omtrent zwammen, haar levenswijze, nut en schade, en de bevordering van de teelt van eetbare zwammen.

Ik wil aan de hand hiervan nagaan wat de Vereeniging in de

verloopen 25 jaar ten opzichte van elk dezer middelen heeft volbracht; daardoor zal van zelf het antwoord gegeven zijn op de boven gestelde vraag.

Gedurende het verlopen tijdvak heeft de Vereeniging 31 algemeene vergaderingen gehouden. Volgens de Statuten moesten deze éénmaal 's jaars plaats vinden; nadat het vereenigingsjaar werd bepaald op het tijdvak van 1 Juli tot 30 Juni, werden echter ook behalve in Juli verschillende malen tijdens najaarstentoonstellingen vergaderingen gehouden. Bovendien werden in de eerste jaren verschillende malen consulsvergaderingen gehouden. Het onderzoek der Nederlandsche flora werd krachtig ter hand genomen. Wel is waar waren er onder de leden der nieuwe Vereeniging enkelen die reeds vroeger een studie van onze flora hadden gemaakt, doch deze studie was een geheel individueele geweest en eerst de Vereeniging gaf de gelegenheid tot onderlinge voorlichting en kritiek, welke onder beginnelingen in deze zoo uiterst lastige materie, zoo nuttig en haast onmisbaar is. Er is in die eerste jaren van de Vereeniging zeer ernstig en zeer intensief gewerkt door een kern onder haar leden, ter bestudeering onzer inlandsche flora. Eerst moest men wegwijs worden op dit terrein, de systematiek leeren kennen en zich vertrouwd maken met de meest gewone soorten, waarmede verscheiden jaren heen gingen, voordat men meer systematisch de flora kon gaan onderzoeken. Behalve de honderden tochten der leden persoonlijk of in combinatie met anderen, werden algemeene ledenexcursies gehouden, waaronder telkenjare een of twee tijdens de tentoonstellingen en op de dagen na de algemeene vergaderingen. Verder werden de eerste jaren zgn. Consulsexcursies gehouden. Er waren nl. in de Vereeniging bepaalde, meer deskundige leden aangewezen voor iedere provincie, ter voorlichting en propaganda ter plaatse, die den naam van consuls kregen en die plaatselijk ook excursies konden organiseeren. Dergelijke excursies zijn zeer veel gehouden en worden ook thans nog in verschillende plaatsen geregeld uitgeschreven. Daarnaast echter organiseerden de consuls ook andere excursies, waaraan slechts zij deelnamen en die uitsluitend ten doel hadden de Nederlandsche flora te leeren kennen. Zoodanige excursies zijn gehouden te Hulshorst, Oisterwijk, Doetinchem, Zwolle, Winterswijk, Ellecom en Denekamp in de jaren 1912-1918 en zij hebben ten zeerste bijgedragen tot vermeerdering onzer kennis. Toen de kennis der zwammen onder de leden langzamerhand toenam en vele hunner ook een zekere deskundigheid bezaten, werd de taak der consuls in dit opzicht wat minder duidelijk en werd besloten tot opheffing der technische commissie, waarin zij georganiseerd waren, terwijl hun individueele plaatselijke functie behouden bleef.

Algemeene ledenexcursies buiten tentoonstelling en algemeene

vergadering om, werden ook meermalen gehouden, zoo te Soestdijk, 't Loo, Apeldoorn, Santpoort, Montferland, Amerongen, Delden, Nunspeet en Ruurlo. Tijdens de tentoonstellingen en vergaderingen tel ik 32 excursies, te taren derhalve 48 excursies. Reeds in 1910 werd besloten tot het vormen van een verzameling waarvoor allereerst in aanmerking kwamen de droge zwammen. Als grondslag daarvoor kan beschouwd worden de door Dr. Tresling ten geschenke gegeven verzameling Polyporeae.

De verzameling werd ondergebracht op het Rijks Herbarium te Leiden, waarbij door een overeenkomst de verzekering werd gekregen dat zij goed wordt verzorgd en uitgebreid en waarbij de Vereeniging invloed krijgt bij de benoeming van de persoon, die daarvoor zorg draagt. De eerste jaren was daarvoor geen persoon beschikbaar, zoo dat vanwege de Vereeniging een conservator werd benoemd die ter plaatse werkte en geheel of gedeeltelijk ook in dienst was van het Herbarium, als ambtenaar of volontair. Conservator waren aldus achtereenvolgens tijdelijk Des Tombe, daarna v. d. Lek, totdat in 1914 Cath. Cool als zoodanig werd benoemd, die tot haar dood in 1918 deze functie waarnam. Wij mogen met voldoening herdenken dat minister de Visser de goede verzorging van onze en andere mycologische collecties op het Herbarium van zooveel belang achtte, dat hij, op het verzoek der vereeniging, Mej. Cool tot bezoldigd ambtenaar benoemde. Na haar dood verzorgt de heer Lütjeharms deze verzamelingen en fungeert daarbij tevens als conservator der Vereeniging.

Met ijver is in de afgelopen jaren aan de uitbreiding der verzameling gewerkt, minstens een paar duizend exemplaren zijn op liquor of in drogen toestand geconserveerd. Geheel geordend is de verzameling nog niet, doch daaraan wordt voortdurend gewerkt. In 1911 werd besloten tot het vormen van een bibliotheek, waartoe elk jaar 50 gulden uit de kas werd beschikbaar gesteld. Bovendien werden uit de gewone middelen meermalen gelden beschikbaar gesteld tot het aanschaffen van bijzondere werken en het abonnement op tijdschriften en periodiek verschijnende werken. De vereeniging is zoodoende in staat geweest een belangrijke boekerij te vormen. De voornaamste der oudere auteurs, waarvan de raadpleging zoo dikwijls onmisbaar is, zijn aanwezig. Ik noem als zoodanig: Schaeffer, Persoon, Bulliard, Krombholz, Barla, Cooke; terwijl ook de nieuwere groote plaatwerken van Bresadola en van Konrad en Maublanc zijn aangeschaft. Bovendien zijn een 300-tal gekleurde lantaarnplaatjes van zwammen gekocht, waarover de leden en voor zichzelf en voor het houden van voordrachten kunnen beschikken.

Door de Vereeniging werden in 1909 en in 1911 twee brochures uitgegeven „Een en ander over paddenstoelen”, terwijl verder Mededeelingen van de Nederlandsche Mycologische Vereeniging

werden uitgegeven. Door de vriendelijke medewerking van den heer E. Heimans, redacteur van de Levende Natuur, konden deze de eerste paar jaar als afdrucken van de publicaties in dit tijdschrift worden verkregen, terwijl later de Vereeniging zelf voor de uitgave zorg droeg en in 1914 een Commissie van redactie daarvoor werd ingesteld. In het geheel verschenen tot heden 20 nummers dezer mededeelingen, omvattende 1492 blz. druk. Door de leden werden daarin vele wetenschappelijke bijdragen geleverd, naast de officieele gegevens over den staat der Vereeniging, de tentoonstellingen en de excursies. Ook werden daarin gepubliceerd de lijsten van bijzondere en nieuwe zwammen telken jare, door den conservator op het Herbarium ontvangen, en de Bijdragen tot de Mycologische flora van Nederland door Cool en Meulenhoff, later voortgezet door de eerste alleen. Vanaf 15 April 1929 wordt daarnaast uitgegeven een populair orgaan der Vereeniging „Fungus”, dat in 5 à 6 afleveringen per jaar uitkomt. Indirect heeft de Vereeniging medegewerkt aan de Flora Batava, doordat de redacteur van dit plaatwerk, in overleg met de Vereeniging, in de persoon van den conservator de platen der zwammen vaststelde die opgenomen werden en die voor een groot deel zijn geteekend naar door de leden gevonden materiaal.

Zooals zij weten die dit werk kennen, nemen de zwammen daarin de laatste jaren een voorname plaats in.

In de afgelopen 25 jaar zijn door de Vereeniging niet minder dan 15 tentoonstellingen gehouden. De invloed daarvan op de amateurs, zowel de paddenstoeleneters als de natuurvrienden, is zeer groot geweest, niet het minst door de op de tentoonstellingen gegeven toelichting. Leden van het bestuur en de tentoonstellings-commissie, zijn gedurende den geheelen duur der tentoonstelling bezig het publiek van voorlichting te dienen. Daardoor zijn deze tentoonstellingen een eerste rangs middel tot bereiking van ons doel; daardoor en door de voortdurende toename in grootte en belangrijkheid en de vaak zeer groote toeloop van het publiek, werden allengs de kosten zeer belangrijk en sloten zij meerendeels, bij de zeer gestegen loonstandaard, met een zoo groot nadeelig saldo, dat het aantal moest worden beperkt en niet meer zooals in den beginne ieder jaar een tentoonstelling kon worden gehouden. Tijdens de tentoonstellingen werden dikwijls voordrachten en causerieën gehouden. Aan de tentoonstellingen werden steeds excursies verbonden, waartoe ook niet-leden toegang hadden. Connectie werd gezocht en verkregen met buitenlandsche mycologische vereenigingen, terwijl de Natuur Historische Vereeniging meermalen onze hulp mocht ontvangen, onze Vereeniging wederkeerig die harer zustervereeniging, vooral bij het verzamelen van materiaal bij onze tentoonstellingen.

In dit alles is reeds verkregen hetgeen de statuten nog eens af-

zonderlijk, als middel om haar doel te bereiken, noemen: de verbreiding van kennis omtrent zwammen, haar levenswijze, nut en schade. Bijgedragen werd daartoe verder doordat verschillende onzer leden tal van malen een voordracht hielden over paddenstoelen voor de afdelingen der N.H.V., afdelingen der Mij. tot Nut van het Algemeen, de Volksuniversiteit enz., ook doordat op de tentoonstellingen de biologie der zwammen tot uitdrukking kwam.

De Vereeniging heeft zich steeds beperkt in de propaganda voor het eten van zwammen. Wel gaf zij gelegenheid op haar tentoonstellingen zich daarvan op de hoogte te stellen en kennis te maken met de zwammen als voedsel; zij zocht haar taak meer in het bijzonder in voorlichting en raadgeving, zich bovenal bewust van de sociale taak, die zij op zich genomen had om de kans op vergiftiging bij het paddenstoelen etende publiek te verminderen. Het is zeker mede aan deze voorlichting te danken, dat, na het opzienbarende geval van vergiftiging in het eerste jaar der Vereeniging doch buiten haar om, in ons land niet meer één geval van vergiftiging heeft plaats gehad.

Zoals uit deze uiteenzetting kan blijken is de Vereeniging gebleven wat bij haar oprichting was bedoeld, een tweeledige, een wetenschappelijke en een populaire en voor vele leden dan ook een populair wetenschappelijke. Daarom is in de Vereeniging plaats voor allerlei liefhebbers van paddenstoelen. Al naar de voorkeur en den invloed van de personen, heeft in den loop der jaren de Vereeniging wel eens een zwenking naar de eene of naar de andere richting gemaakt; het onderzoek van de Nederlandsche zwammen- flora is daarbij steeds als een blijvend en zeer aantrekkelijk onderdeel van haar werkzaamheden, ten volle tot zijn recht gekomen en met voloening kon worden vastgesteld dat in de latere jaren daaraan door meerderen wordt deelgenomen .

De algemeene ledenexcursies zijn een voortdurend succes.

Daaraan en aan de publicaties van meerdere leden onzer Vereeniging, ook in andere dan onze eigen periodieken, is het te danken dat onze kennis van de Nederlandsche fungi flora belangrijk is toegenomen.

Het totaal aantal Hymenomyceten en Gasteromyceten, dat in Nederland (1930) bekend is, bedraagt ruim 500 meer dan in 1908, toen de Vereeniging werd opgericht. Toen kende men 1073 soorten; de aanwinst bedraagt dus ongeveer 50%. Bovendien zijn ook tal van nieuwe soorten onder de lagere zwammen gevonden. In Ricken's *Vademecum* zijn 1815 Hymenomyceten en Gasteromyceten beschreven, in zijn *Blätterpilze* 1412 Agaricineae. In Constantin en Dufour is dit aantal 1826, in Rea's *British Basidiomycetes* 2546, in Thomé's *Kryptogamenflora* 2898, in Rabenhorst 2238. Bigeard en Guillemin noemen voor Frankrijk 3344 soorten, terwijl

Galzin en Bourdot 1032 Hymenomyceten opnoemen, met uitsluiting van de plaatszwammen. Fries geeft in zijn Hymenomycetes Europaei 2743 soorten op. Wanneer wij daarmede vergelijken dat Saccardo in zijn Sylloge Fungorum voor de geheele wereld in 1931, 78360 soorten fungi opgeeft, waaronder 17101 Hymenomyceten en 1233 Gasteromyceten, blijft er voor ons nog genoeg te doen over! Want al is het natuurlijk waar, dat daaronder tal van zwammen zijn, welke alleen onder andere klimaatomstandigheden gevonden worden dan bij ons het geval is, evenzeer is het waar, dat meer en meer blijkt dat bijna alles wat in midden, west en noord Europa voorkomt, achtereenvolgens ook bij ons gevonden wordt en dat wij met reden zullen mogen aannemen dat aan hogere Basidiomyceten ook in onze Flora eenmaal wel een 3000-tal soorten zullen bekend zijn.

Wie met mij, uit bovenstaande gegevens, de vraag of de Mycologische Vereeniging haar bestaansrecht heeft bewezen en of haar oprichting gerechtvaardigd is geweest, met *ja* zal beantwoorden, moge daarin de opgewektheid vinden met moed en volharding de volgende vijf en twintig jaar tegemoet te gaan. Wil de Vereeniging daarbij slagen in het verder bereiken van haar doel dan zijn drie zaken beslist noodig: 1. *vermeerdering* van het aantal leden, dat helaas door de voor vereenigingen als de onze, zoo ongunstige finantieele omstandigheden, in de laatste 2 jaar zeer is gedaald; 2. *systematisch* onderzoek der Nederlandsche Flora; 3. *vastlegging* van de verkregen resultaten, door conserveeren, afbeelden en beschrijven van het gevondene. Laat ieder daartoe naar zijn beste krachten bijdragen!

's-Hage, Mei 1933.

J. S. MEULENHOF.

PADDENSTOELEN ZOEKEN

Ieder, die zijn of haar krachten gaat beproeven op het determineeren van paddenstoelen, moet op teleurstellingen rekenen. Dit determineeren is nu eenmaal over 't algemeen een lastig werk, waar heel wat bij komt kijken. En niet alleen degenen, die de eerste stappen op het gebied der mycologie zetten, maar ook de meergevorderden, die zich al jaren met dat onderzoek hebben beziggehouden, ondervinden dergelijke desillusies nog wel, als het ondanks alle mogelijke hulpmiddelen niet gelukt een paddenstoelensort met zekerheid thuis te brengen. Den beginners overkomt het herhaaldelijk, niet in staat te zijn een bepaalde zwam van een juist naamkaartje te voorzien, zelfs als 't gaat om een veel voorkomende typische soort. Zijn 't menschen, die niet van iets moois of interessants kunnen genieten, zonder precies te weten, hoe 't heet, dan geven ze er de brui aan en laten de heele paddenstoelenliefhebberij maar waaien. Zoo zijn er gelukkig maar weinige. De meesten geven 't zoeken naar de namen vrij gauw op, blijven overigens met veel plezier en enthousiasme aan 't „zwammen" en zijn tevreden, als ze bij gelegenheid b.v. op tentoonstellingen en excursies door en van anderen eens een aantal namen te weten kunnen komen. De overigen, maar dat zijn er ook betrekkelijk weinig, laten zich door enkele tegenslagen bij 't determineeren niet uit 't veld slaan en houden vol. Ook hier geldt, dat de aanhouder, gewapend met een dosis geduld, doorzettingsvermogen en weetgierigheid, wint, want na korteren of langeren tijd zal 't zeker gelukken een flink aantal determinatiesuccessen te behalen en dat worden er dan, als langzamerhand de ervaring ook een handje helpen gaat, geleidelijk meer.

De bedoeling van dit stukje is niet, verder in te gaan op de paddenstoelenstudie als zoodanig, maar om iets te vertellen over de voorbereidende werkzaamheden, als ik 't zoo noemen mag, over de manier dus, waarop men het materiaal dat voor onderzoek moet dienen het best en het handigst buiten verzamelen en behandelen kan, om dan thuis met de meeste kansen op een bevredigend resultaat met 't determineeren te beginnen.

Ik heb in een twintigtal jaren, waarin de paddenstoelenstudie mijn allergrootste liefhebberij is geworden, al heel wat excursies met het doel zwammen te zoeken en te verzamelen, meegemaakt. Dikwijls kon ik daarbij een paar groote „fouten" in de wijze van verzamelen constateeren. Hierbij heb ik niet het oog op de deelnemers, die een groote verscheidenheid van bagage als tassen, dozen, manden, zakken, botaniseertrommels en zelfs zakdoeken, jas- en mantelzakken, hoeden en parapluies (werkelijk meegemaakt!) maar lukraak vullen, tot er niets meer bij kan, met alles, wat ze zien en grijpen kunnen en wie het, dat weet men wel vooruit, niet te

doen is om het verzamelde thuis nog eens te bekijken of te onderzoeken. Meestal komt alles, voor ze hun woonstee hebben bereikt, weer in de vrije natuur terecht, anders, wanneer ze zich nog de moeite getroosten het vrachtje mee te sjouwen, wel zoo gauw mogelijk in de vuilnisbak. Bij deze „paddenstoelenliefhebbers", die men tegenwoordig gelukkig weinig meer ziet, zit de fout niet in de manier waarop, maar in het feit, dat ze verzamelen en daardoor zoo veel moois vernielen.

Toch vindt men onder hen, die met de beste bedoelingen bezielde zijn en van hun vondsten thuis nog het noodige genot en profijt willen hebben, er ook nog wel, die verzamelen op een wijze, welke eigenlijk niet zoo veel van de juist genoemde verschilt! Geen wonder, dat dan bij het uitpakken de onplezierige ontdekking wordt gedaan, dat er van de mooi gekleurde frisch geplukte zwammen, die onder in de mand of tasch hebben gelegen, slechts een hoop onsmakelijk uitziende stukken en brokken is overgebleven, het resultaat van eenige uren persen en schudden, wat de meestal teere paddenstoelenlijfjes niet hebben kunnen overleven. En van hetgeen heel bleef is 't moois af, de vorm en kleur vaak onherkenbaar, plaatjes, buisjes, stekels, manchetten, gordijntjes, enz. gekneusd of afgebroken, geur en smaak niet meer te bepalen, met andere woorden zoowel als studiemateriaal als uit een oogpunt van schoonheid is de boel volkomen waardeloos geworden.

En zelfs — zoo kom ik meteen op de tweede „fout" — wanneer bij uitzondering het grootste gedeelte van den inhoud er zonder al te veel beschadigingen is afgekomen en voor onderzoek en determinatie nog bruikbaar blijkt te zijn, dan zou men al gauw bemerken, dat er veel te veel is meegenomen: een te groote hoeveelheid soorten, hoewel ieder voor zich zeker het bekijken en bestudeeren overwaard. Maar wil men dat goed doen en er met het oog op de naamsbepaling wat aan hebben, dan vergt dat véél tijd en geduld. Haastig en oppervlakkig te werk gaan brengt vast en zeker mislukkingen, waar dat anders niet 't geval zou zijn geweest. Vrijwel niemand zal over zooveel tijd en animo beschikken, om die groote portie achter elkaar degelijk te kunnen bewerken.

Veel blijft dus tot een volgenden dag en nog langer liggen en dat is iets, waar de meeste paddenstoelen slecht tegen kunnen. Hun aard en consistentie is zoo, dat ze, tenzij aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan, door bewaren spoedig zeer in hun nadeel veranderen, sommige al na een paar uren, anderen pas na eenige dagen. Er zijn er, zooals b.v. vele boomzwammen, die tegen uitdrogen bestand zijn en zeer lang goed kunnen blijven, maar de groote massa is, als 't op bewaren aankomt, erg fijngevoelig, hetzij ze door gebrek aan vocht schrompelen en tot mummies worden, òf door te véél vocht (b.v. na veel regen in overrijpen toestand geplukt) gaan rotten en al spoedig een ongenietbaar luchtje verspreiden

òf door de aanwezigheid van levende wezentjes als insecten, rupsjes en maden in 't zwammenlijf, die het weefsel afknagen en er holen en gangen in boren, binnen korten tijd uiteenvallen en verpulveren.

En elke verandering, hoe klein ook, in vorm, kleur en andere kenmerken maakt het voor den beginner zooveel te moeilijker om het materiaal te onderzoeken en te determineeren, vooral wanneer niet door een goed geheugen of notities bekend is, hoe een en ander er in verschen toestand uitzag.

Resumeerende mag ik dus nog wel eens nadrukkelijk adviseeren deze twee manieren van verzamelen vooral niet toe te passen: 1. het maar zonder eenig nadenken stapelen van de eene laag paddenstoelen op de andere, en 2. het meenemen van te veel soorten in eens. Het zal velen misschien overdreven voorkomen, dat ik op deze beide dingen zoo de aandacht vestig, maar ik weet, dat er veel tegen gezondigd wordt en ook, dat ze al veel narigheid en mislukkingen hebben veroorzaakt, die te voorkomen waren geweest.

Wil men goed en praktisch verzamelen, zoodat men thuis nog zooveel en zoo lang mogelijk plezier van het meegebrachte heeft, dan zal men misschien nog wat aan een paar andere wenken en raadgevingen hebben, waarvan mij en ook anderen het genoeg en het nut is gebleken.

Kies, vóór ge op excursie gaat, met zorg en overleg uit, wat ge mee wilt nemen, om de gevonden paddenstoelen in te verpakken en te vervoeren en verder al datgene, wat bij 't verzamelen noodig of wenschelijk kan zijn. Zorg vooral, dat ge één hand vrij houdt; het sjouwen met een koffer of mand in elke hand is onpractisch en zeer vermoeiend als ze gevuld zijn (paddenstoelen zijn, door een hoog watergehalte, vrij zwaar!), en zeker zult ge dan veel te veel meenemen. Het verdient aanbeveling iets uit te zoeken, dat niet hoog en smal is, maar laag en met een zoo groot mogelijk bodem-oppervlak. Zeer geschikt is b.v. een der beide helften van een rieten mandje of een flinke aardbeienslof. Deze laatste is, als er paddenstoelen in zijn, al bijzonder gemakkelijk te dragen. Behalve één grootere bergruimte neme men ook nog wat klein spul mee, een paar goed af te sluiten doosjes, blikjes of glazen buizen, voor jong of teer grut, dat te breekbaar is, om 't tusschen de grootere stevige exemplaren te stoppen. In de jaszakken is daar wel plaats voor, anders maar los in de mand. Onmisbaar is verder een flinke hoeveelheid van dat lekker zachte vloeiend papier, waarin b.v. uw nieuwe of uitgestoomde costuum was verpakt, toen u die thuis kreeg. Dat papier is bijzonder geschikt om er behalve kleedingstukken ook paddenstoelen, vooral de kleine en fragiele soorten, in te verpakken en, door er hoekjes en gaatjes mee te vullen, bij het vervoeren aan de heele boel een veerkrachtige

stevigheid te geven. Enkele oude kranten kunnen daarbij ook nog de noodige hulp verleen.

Vergeet niet een flink mes (b.v. een oud broodmes) of een (planten)schopje mee te nemen, verder een vergrootglas en een opschrijfboekje met potlood. Van determineeren onderweg komt meestal niet veel terecht, neem dus hoogstens een enkel plaatwerkje mee. Uw boeken worden er, als ze buiten met uw handen in aanraking komen, ook alles behalve netter op.

Is uw uitrusting, die ik in 't voorgaande tot het hoognoodige heb beperkt, in orde, dan kan de zwammenjacht beginnen. Neem u, eer 't zoover is, ernstig voor slechts een paar soorten voor nauwkeurig onderzoek mee naar huis te nemen, want als ge eenmaal aan 't verzamelen bent, dan zal de keus waarschijnlijk zoo groot zijn, dat ge de verleiding misschien niet zult kunnen weerstaan, om er meer mee te pakken, dan ge verwerken kunt. Ik zou u daarom ook raden, met uw eerste tochten niet tot den herfst, wanneer het zwammenseizoen op zijn hoogtepunt is, te wachten, maar er in de zomermaanden al op uit te trekken, b.v. te beginnen in Juni. Vrij zeker vindt ge dan, als de weersomstandigheden niet te ongunstig zijn geweest, al iets van uw gading, terwijl het geen moeite zal kosten, uw keus tot enkele soorten te bepalen.

Waar 't echter vooral op aankomt, is, te trachten van die paar soorten een zoo volledig mogelijke collectie bij elkaar te krijgen. Dat wil zeggen, als 't kan een of meer stuks van verschillenden leeftijd, dus van heel jong tot heel oud en van verschillenden vorm en kleur. Ruk of breek de daarvoor noodige exemplaren vooral niet ruw af, maar probeer ze in hun geheel en gaaf uit den grond te krijgen, b.v. met behulp van uw mes of schopje, waarmee ge ze zoo mooi omhoog kunt wippen. Ge krijgt dan ook het onderste gedeelte van de steel onbeschadigd in handen, wat b.v. door de mogelijke aanwezigheid van een knol of zak, voor 't determineeren van groot belang kan zijn.

Het verzamelen van verschillende vormen en typen van één en dezelfde soort is daarom zoo aan te bevelen, omdat men bepaalde kenmerken daarvan bij de eene wel, bij de andere niet kan aantreffen. Zoo varieert soms de aard van het hoedoppervlak heel sterk al naar de paddenstoel jong of oud is, de kleuren kunnen zeer uiteenloopen en men zou tevergeefs kunnen zoeken naar waardevolle bijzonderheden als een ring of banden om den steel, een gordijn of omhulselresten op of aan den hoed en nog talrijke meer.

Vergeet vooral niet ter plaatse een en ander van de verzamelde paddenstoelen in uw opschrijfboekje te noteeren; daarvan zult ge veel plezier beleven. Maak b.v. een aanteekening over de kleur, want die kan thuis al anders zijn of lijken (bij kunstlicht!), niet alleen van hoed en steel, maar ook van het zwammenweefsel op

doorsnede en van hetgeen, ge onder de hoed aantreft als plaatjes, buisjes, stekels, enz. Zoo mogelijk ook over de kleur van de sporen, als ge daar al zekerheid of eenig vermoeden van hebt, doordat ze in groote hoeveelheid op onderliggende bladeren of iets dergelijks gevallen zijn. Schrijf verder even op, wat u vindt van de geur en de smaak van uw zwam en vermeld, behalve de datum van uw tocht, bijzonderheden betreffende groei- en vindplaats (duinen, weiland, hei, bosch; bij, onder of op welke boomen en planten; grondsoort als zand, veen, leem, mest, enz., groeiwijze afzonderlijk, in kleine of groote groepen, in heksenkringen en zoo meer). Noteer in 't begin liever wat te veel, dan te weinig, maar laat 't u niet overkomen, dat ge, thuis gekomen en aan 't uitpakken, niet meer weet bij welke groep paddenstoelen deze of gene aanteekening in uw boekje behoort. Verwijs dus daarin altijd even naar een cijfer of letter, dat ge op een stukje papier bij uw zwammen insluit.

Als ge 't verzamelde handig in uw mandje of korfje hebt verpakt en getracht hebt, een en ander onderweg zoo weinig mogelijk te schudden, dan zult ge bij uw thuiskomst alles weer even frisch en gaaf te voorschijn zien komen, als het er in ging. 't Allerbeste zou zijn, als ge in de gelegenheid waart, nog denzelfden dag of avond het onderzoek en de determinatie te beginnen en te beëindigen, maar daar zal meestal wel niets van komen. Moeten de paddenstoelen bewaard worden, doe dit dan vooral niet op een warme droge plaats, maar ergens waar 't koel is en zoo mogelijk wat vochtig (tenzij uw materiaal reeds flink nat is), b.v. in de kelder. De meesten kunnen daar vrij lang goed blijven, terwijl één nacht in een warme kamer ze reeds onherkenbaar kan maken.

Tenslotte nog iets over de kleur van de sporen, een onmisbaar hulpmiddel bij het determineeren der zgn. plaatjeszwammen. Om die te kunnen vaststellen is 't noodzakelijk een sporenfiguur te maken. Dat kan gebeuren door van elke soort een paar rijpe hoeden met den onderkant op een stuk papier te leggen, 't liefst één op een wit en één op een zwart papier. Als ze een nachtje rustig zoo hebben gelegen, dan vindt ge, wanneer de hoeden zijn verwijderd, meestal een fraaie en getrouwe copie van de straalsgewijze rangschikking der plaatjes in de kleur van de sporen. Op 't witte papier steken de donkere tinten (bruin, purpur, zwart) mooi af, op 't zwarte juist de lichte (wit, rose). Is de sporenkleur bekend, dan is men al dadelijk een eind op streek.

Natuurlijk zou er over het onderwerp, dat ik in dit propagandanummer nog eens even heb willen aansnijden, meer te vertellen zijn. Ik heb maar enkele grepen gedaan en naar voren gebracht, wat mij persoonlijk van belang leek, in de hoop, dat anderen, speciaal beginners, er wat aan zullen hebben. 't Moeilijkste werk, 't determineeren, komt daarna pas, maar daarover zal ik 't nu niet hebben. Misschien een andere keer. Probeert 't in ieder geval

eerst *zelf* eens, maar laat u niet te gauw ontmoedigen. Eens zal 't u zeker gelukken. Voor raadgevingen en determinatiecontrôles ben ik altijd zeer gaarne tot uw dienst. Maar zelf eerst aan den slag en succes ermee!

DE VEYE.

MILIEU-VERRUIMING

De tweede helft van Juli 32 was regenachtig geweest, de eerste week van Augustus kwam daarop warm en droog. Wat 'n wonder, dat de prachtige bergwouden van Luxemburg spoedig vol zwammen stonden! De mycoflora maakte daar in het midden van den zomer midzomer al een „top". Eenige verschijningen daaruit zou ik u gaarne willen voorstellen.

De melkzwammen waren het best vertegenwoordigd. Ik boekte den eersten dag een treffend weerzien van *Lactarius azonites* (Bull) = *L. fuliginosus* (Fr.), mij reeds bekend van den Weusthag bij Hengelo (O.). Ook hier weer onder eiken. De witte melk van deze viltige melkzwam wordt na een tiental minuten saffraanrood. Zij waren hier zéér donker en iets rimpelig, zoodat ik meende met de nog zeldzamere *L. lignyotus* te doen te hebben. Deze moet echter slank zijn en een spitsen umbo vertoonen. *Lactarius piperatus* (Scop.) was alom tegenwoordig. Weet u, dat een druppel potasch een reagens geeft ter onderscheiding dezer soort van *L. vellereus*, het schaapje? De melk van eerstgenoemde soort wordt kleurloos, die van de laatste oranje-okerkleurig. Op vele plaatsen stond ook de fraaie *L. volemus* (Fr.), oranjekleurig, op afstand reeds te bespeuren, evenals de aldaar voorkomende dubbelganger *Russula aurata* (With), zeker een der mooiste van dit geslacht.

Die *Lactarius volemus* heet in Duitschland Brätling, want de jonge vruchtlichamen worden daar wel onverdeeld gebakken of gebraden.

In het prächtig-grillige Hallerbachthal plukte ik een exemplaar van *Lactarius acris* (Bolt.), geelgrijs van kleur, met melk, die aan de lucht héél kenmerkend onmiddellijk intens rose wordt.

Van ons Hotel Central (dat ik grif kan aanbevelen) in het Müllerthal leidde een achterweg naar de Vogelsmühle, slingerende door diverse bosschen, doch meest door beukenwoud. In Holland is de bodem daarin vaak dor, doch hier was veel ondergroei en dikke humus. Direct achter het hotel begon het reeds aardig met juist ontlukende Hoorns-van-overflow, de *Craterellus cornucopioides* (L.) van Denekamp en Wapenvelde. Daartusschen vonden wij een spierwitte albino van *Collybia radicata* (Relts.). Een eind verder meende ik een sponszwam te zien, maar dichterbij gekomen zag ik tot mijn verbazing voor het eerst de echte Rickensche „Eichhase", *Polyporus ramosissimus* (Schff.), een agglomeraat van geelgrijze tafeltjes aan vertakte stengels van dezelfde kleur. *Polyporus umbellatus* (Fr.) is identiek. Komt dicht bij beukenstompen voor. Een tweede bewoner dezer stronken gaf mij veel hoofdbreken. Een lila-grijs rimpelkopje met *Pluteus-allures*, doch met langwerpige sporen en zonder cystiden. Het bleek ten slotte te zijn *Bolbitius reticulatus* (Pers.), die andere auteurs tot een apart geslacht *Pluteolus* gerekend hebben. Nog een derde Fagusamateur vonden wij in den vorm van een bruinachtig-paars ridderzwammetje, *Tricholoma ionides* (Bull.) op een beukenvrucht zittende.

Maar de weg liep ook door dicht struikgewas en door een statig mastbosch met sparren van dertig meter hoogte. In de diepte steeds het vroolijke gemurmel van den zwarten Er enz, in donkere schaduwen voortschietende met hier en daar een zonneplek en forellen. Waar wij, leeken, zéér angstig zouden zijn een vuurtje in het bosch aan te leggen, vindt men toch de oude vuurresten van den middagschaft der houthakkers, die precies

af te waken. De eerlijke en het vuur gaan kunnen en vooral, hoe zij die moeten verslachten. En hier weten wij nauwkeurig de stinkende zwarte *Collybia atrata* (Fr.), de bruin-gele *Flammula carbonaria* (Fr.) en de aardige gesteelde kelkjes van *Geopyxis carbonaria* (Schw.) op de kooltjes te vinden. Men moet dan speuren naar oudere plekjes, die reeds met wat gras enz. overgroeid zijn.

Op verschillende plaatsen, bij Goldfralay en Hallerbeek troffen wij de merkwaardige *Boletus strobilaceus* (Scop.) aan. Deze rariteit verdient zijn Duitschen naam van Strubbelkopf met eere. Deze boleet is eerst wit-grijs tot lila en wollig, maar groeit uit tot een geschubden bruinzwarten ruwaard, waarvan men kan griezelen. Een wonderlijk wezen van het oerbosch, een lastige sinjeur voor de systematici.

De *Amanitopsis vaginata* (Buil.) kwam bijna uitsluitend voor in de grijze variëteit, welk verschijnsel een medelid onzer vereeniging in den Eifel ook heeft opgemerkt. Bij den Hallerbach zag ik nog een grooten, donker-leikleurigen Amaniet met witte plekken, die diep in den humus zat en welken ik *A. excelsa* (Fr.) heb genoemd. Van de gewone *Hypholoma appendiculatum* zag ik daar de variëteit *lanatum* (zie Rea) gekenmerkt door witte, wollige velumresten op den hoed.

Ergens over de beek lag een oude beukenstam, die vol zat met slanke, rechtopstaande porceleinzwammetjes; een gek gezicht, omdat wij die meestal anders zien. *Boletus satanas* (Lenz), hoezeer ook verwacht, werd niet gevonden, wel *Boletus pachypus* (Fr.), die eveneens een leerkleurigen hoed heeft, doch gele poriën.

Het speuren langs de hellingen en greppeltaluds der wegen gaf steeds kleine sensaties. Zoo zagen wij o.a. *Pholiota erebia* (Fr.), de leverkleurige Pholoot, *Boletus radicans* (Pers.), een olijfbuine viltige Boleet met spoelvormigen wortel, en *Polystictus Montagnei* (Fr.), een tolzwammetje van slanken habitus en met wijde, olijfkleurige poriën, mij reeds van Vorden bekend, waar ik dat ding langs den straatweg heb aangetroffen op plekken, waar bazaltsplit gelegen had.

Het besef van den mycoloog, dat wellicht geen ander levend wezen zoo'n verschillend aanzien kan toonen dan een zwam, wordt op vreemd terrein steeds versterkt. Zoo vond ik van enkele *Inocybe*'s geheel afwijkende subalpine vormen of gigas-vormen.

Het botaniseeren in Luxemburg kan zéér zeker in behoorlijke mate bijdragen tot onze mycologische verruiming.

MEDEDEELINGEN VAN HET BESTUUR

Algemeene Ledenvergadering op Zaterdag 8 Juli 1933 te 11 uur (precies) in het Pharmaceutisch Laboratorium, Catharijnesingel 60, Utrecht. Voortzetting van de vergadering te 13½ uur precies.

Agenda:

1. Notulen en ingekomen stukken.
2. Jaarverslag van den Secretaris.
3. Jaarverslag van den Penningmeester.
4. Benoeming van een commissie tot nazien van de Rekening en Verantwoording over het afgelopen vereenigingsjaar.
5. Verslag van den Bibliothecaris.
6. Verslag van de Redactiecommissie van de „Mededeelingen“.
7. Verslag van de Redactie van „Fungus“.
8. Verslag van den Conservator.
9. Verkiezing van een Bestuurslid wegens het periodiek aftreden van Dr J. S. Meulenhoff (stelt zich niet weder herkiesbaar).
10. Verkiezing van een Voorzitter.
11. Verkiezing van een lid van de Redactie voor de „Mededeelingen“ wegens het periodiek aftreden van Mej. Dr L. C. Doyer (herkiesbaar).
12. Verkiezing van een lid van de Tentoonstellingscommissie, wegens het bedanken van den Heer W. Lubberts.
13. Voorstel van de Commissie voor de Jaarlijksche Tentoonstellingen.
14. Voorstel van het bestuur in zake de uit te geven periodieken en benoeming van een commissie van redactie.
15. Benoeming van Consuls.
16. Begrooting voor het Vereenigingsjaar 1933—'34.
17. Mededeelingen en demonstraties van de leden.
18. Voordracht van den Heer M. A. Donk over: Nieuwere inzichten omtrent de sexualiteit.

Den leden wordt verzocht zooveel mogelijk paddenstoelen, afbeeldingen, literatuur enz. ter bezichtiging mede te brengen.

Een verzameling droge Hymenomyceten zal door de zorgen van den Heer Donk ter bezichtiging aanwezig zijn.

HET BESTUUR.

INHOUD

	Blz.
Propaganda-nummer	63
De Nederlandsche Mycologische Vereeniging bij haar 25- jarig bestaan door Dr J. S. Meulenhoff	64
Paddenstoelen zoeken door G. D. Swanenburg de Veye	71
Milieuverruiming door Ir A. C. S. Schweers	76
Mededeelingen van het bestuur	78